

בבית המשפט העליון

רע"א 7820/17

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

המבקשת: Booking.com B.V.

נגד

המשיבים: 1. דוד חוטה
2. מלונות פתאל בע"מ

בקשת רשות לערער על פסק הדין של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו (כב' השופטת ש' דותן) בע"ר 9006-03-17
מיום 9.8.2017

בשם המבקשת: עו"ד היו קוברסקי; עו"ד ד"ר אסף רנצלר; עו"ד
פרח רוסלר

החלטה

1. המשיב 1 הגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד המבקשת – חברת Booking.com B.V. (להלן: בוקינג), שמפעילה אתר אינטרנט להזמנת שירותי מלונאות, ונגד המשיבה 2 (להלן: בקשת האישור והתובענה). במסגרת בקשת האישור נטען כי בוקינג גורמת להטעיית צרכנים ישראלים ולחיובי יתר, שכן המחיר המוצג באתר המופעל על ידה אינו כולל את רכיב המע"מ. הוטעם כי הגם שבוקינג מאוגדת בהולנד, היא פועלת בישראל, שכן היא מפעילה אתר אינטרנט בשפה העברית המיועד ללקוחות מישראל, ומשכך היא כפופה לדין הישראלי לרבות החובה להציג מחיר כולל. ביום 3.6.2017 קיבל בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' הרשמת (השופטת) ע' רביד) את בקשת המשיב 1 למתן היתר המצאה לבוקינג מחוץ לתחום השיפוט. תחילה בחנה הרשמת אם קמה בעניין דנן "עילת המצאה" בהתאם לתקנה 500 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: התקנות), וזאת בהתאם לשלוש חלופות המנויות בתקנה 500 לתקנות. בפתח הדברים בחנה הרשמת את החלופה הקבועה בתקנה 500(7) לתקנות, שלפיה היתר יינתן אם התובענה מבוססת על מעשה או מחדל שהתרחש בישראל. נקבע כי מקום שבו הפרסום נעשה באינטרנט בשפה העברית, כאשר אספקת השירותים נעשית למלונות בישראל, לאזרחים ישראלים המצויים בישראל, בחיוב

במטבע ישראלי – יש לקבוע כי המעשה או המחדל בוצע בישראל, וזאת חרף טענת בוקינג שלפיה היא מאוגדת ופועלת בהולנד. משכך, נקבע כי למשיב 1 קמה עילת המצאה.

2. בית המשפט הוסיף ובחן קיומה של עילת המצאה גם לפי תקנה 500(4) לתקנות, שעוסקת – בין היתר – בתובענה שעניינה אכיפת חוזה או ביטולו מקום שבו החוזה נכרת בישראל. נקבע כי עניינה של התובענה הוא – בין היתר – בטענת המשיב 1 כי יש להורות על בטלות אחדות מהוראות ההסכם בין הצרכן הישראלי לבין בוקינג, המחילות את הדין ההולנדי, שכן אלו – כך הטענה – מהוות תנאים מקפחים בחוזה אחיד. משכך, נקבע, כי עניינה של התובענה הוא גם בביטול חוזה, כאמור בתקנה 500(4) לתקנות. בהמשך לכך, נקבע כי ההתקשרות בין צרכנים ישראלים לבין בוקינג נעשית בתחומי ישראל, שכן היא נעשית "באמצעות האינטרנט, דרך אתר בעברית, באמצעות המבקש [המשיב 1 – ע' פ']".

3. לבסוף, בחנה הרשמת את החלופה הקבועה בתקנה 500(10) לתקנות, שלפיה היתר המצאה יינתן מקום שבו "האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש, או בעל דין נכון, בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, שהומצאה לו הזמנה כדין בתחום המדינה". נקבע כי בקשת האישור והתובענה הומצאו למשיבה 2 – חברה ישראלית המפעילה בתי מלון בישראל – כדין; וכי עיון באלה מעלה כי אין מקום לטעון – בשלב זה – כי מדובר בתובענה משוללת יסוד על פניה. בנתון לכללים שהותוו בפסיקתו של בית משפט זה, נקבע כי קמה למשיב 1 עילת המצאה, שכן לו הייתה בוקינג מאוגדת בישראל היה ניתן לצרפה למשיבה 2 באותה התובענה, כאמור בתקנה 22 לתקנות. הרשמת קבעה כי "בשים לב לטענות המועלות נגד בוקינג לפיהן היא זו המבצעת הטעיה של הגולש הישראלי, המזמין באמצעותה חדרי מלון בישראל, לרבות במלונות פתאל [המשיבה 2 – ע' פ'], הרי שמדובר בבעל דין דרוש או נכון". זאת, גם בשים לב לטענת בוקינג שלפיה רק אחדים מחלקי התובענה רלוונטיים גם למשיבה 2. כך שכן, נקבע, כי די בזהות של אחת השאלות שבמחלוקת לצורך תחולת תקנה 500(10) לתקנות.

בנתון לכל האמור נקבע כי למבקש קמה עילת המצאה לפי תקנות 500(4), 500(7) ו-500(10) לתקנות.

4. בהמשך לכך, נקבע כי מתקיימים גם התנאים הנוספים למתן היתר המצאה מחוץ לתחום. אשר לקיומה של עילת תביעה של המשיב 1 נקבע כי אין מדובר

בתובענה טורדנית או בתביעת סרק, וכי די בטענות שהועלו על ידי המשיב 1 לצורך ביסוס עילת תביעה בבקשה שעניינה היתר המצאה. לבסוף, דחתה הרשמת את טענת בוקינג שלפיה הפורום הנאות לבירור ההליך הוא בבית משפט בהולנד, משנקבע כי מירב הזיקות של התובענה הן לפורום ישראלי: הלקוחות הרלוונטיים לתובענה הם ישראלים; בתי המלון שמשתמשים בשירותי בוקינג מצויים בישראל; והעילה מתבססת על הפרת הדין הישראלי. לכך הוסף כי שיקולי מדיניות ושיקולי סבירות תומכים במסקנה שלפיה הפורום הבינלאומי מקום שבו מנהלת חברה בינלאומית את עסקיה באינטרנט ייקבע לפי מקום מושבו של הצרכן.

על יסוד האמור התקבלה בקשת המשיב 1 למתן היתר המצאה לבוקינג.

5. ביום 9.8.2017 דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת ש' דותן) ערעור שהגישה בוקינג. בית המשפט ציין כי הוא מאמץ את החלטת הרשמת. בצד זאת, ביקשה השופטת להתייחס ל"מספר סוגיות". בנתון לכך, בחן בית המשפט את תחולת תקנה 500(7) לתקנות על העניין שלפנינו. נקבע כי המשיב 1 הציג תשתית ראייתית מספקת לביסוס טענותיו בשלב דיוני זה. אשר לשאלת מקום ביצוע המעשה או המחדל הוטעם כי ניתן להקיש בעניין זה מפסיקתו של בית משפט זה אשר לסמכות שיפוט מקומית; ושלפיה – מקום שבו המעשה נושא התביעה מבוצע באינטרנט – יש לראות אותו כאילו נעשה "בכל מקום". לכך הוסף כי בתובענה דנן היה הפרסום מיועד לתושבי מדינת ישראל הדוברים עברית. לבסוף דחתה השופטת גם את טענות בוקינג אשר לשאלת הפורום הנאות לבירור ההליך.

6. מכאן הבקשה שלפניי, שבצידה הגישה בוקינג בקשה לצירוף ראיות חדשות ולהגשת השלמת טיעון. בתמצית, טענת בוקינג היא כי יישום תקנה 500(7) לתקנות על עניינה מעורר שאלה שטרם הוכרעה בפסיקתו של בית משפט זה, והיא אם די בכך שאדם הנמצא בישראל יכול לצפות בפרסום באתר אינטרנט בינלאומי, כדי לקבוע כי הפרסום בוצע בישראל, וכפועל יוצא – כי אתר האינטרנט הבינלאומי כפוף לדין הישראלי. הוטעם כי החלטות הערכאות הקודמות, שענו על שאלה זו בחיוב כאמור, הן מרחיקות לכת ובלתי ניתנות ליישום. כך שכן הן יחייבו – הלכה למעשה – אתרים בינלאומיים הפונים לכלל אוכלוסיית העולם לפעול לפי הדין הישראלי (אף באופן שעלול לגרום להפרה של חוקי מדינות אחרות שבהן פועלים אתרים אלה). בוקינג גורסת כי גם מקום שבו הפרסום מבוצע באינטרנט, עדיין יש לקבוע כי הפרסום מבוצע ממקום אחד מסוים (לענייננו הולנד), הגם שניתן לצפות בו ממדינות נוספות. לעניין זה נטען כי אין להקיש מן הכללים שנקבעו אשר לשאלת קביעת הסמכות המקומית.

7. עוד טענה בוקינג כי גם תקנות 500(4) ו-500(10) לתקנות אינן חלות בעניינה. תחילה, נטען כי שופטת בית המשפט המחוזי כלל לא דנה בטענותיה של בוקינג בעניין זה. לגופם של דברים נטען כי תקנה 500(4) לתקנות אינה חלה שכן אין עניינה של התובענה בטענה לביטול חוזה, שכן גם לו יתקבלו טענות המשיב 1 הסעד יהיה ביטול התנאים המקפחים בחוזה (בנבדל מביטולו). לכך הוסף כי החוזים בענייננו לא נכרתו בישראל, אלא בהולנד – המקום שבו נמצא המציע (בוקינג) בעת קבלת הודעת הקיבול מאת הצרכן הישראלי. אשר לתקנה 500(10) נטען כי טענות המשיב 1 נגד בוקינג רחבות יותר מאלו המופנות נגד המשיבה 2; וכי רק אחת מהשאלות המתעוררות בתובענה מופנות נגד בוקינג והמשיבה 2 יחדיו. משכך – נטען – אין מקום לקבוע כי בוקינג היא בעל דין דרוש בתביעה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, שהומצאה לו הזמנה כדין בתחום המדינה. לבסוף נטען כי קביעת הערכאות הקודמות אשר לקיומה של עילת תביעה רצינית שגויה, וזאת – בין היתר – נוכח קיומה של תניית "ברירת דין" בחוזים שנכרתים בין בוקינג לבין הצרכנים הישראליים.

8. לאחר שעיינתי בבקשה ובנספחיה, באתי למסקנה כי דינה להידחות. כידוע, אמת המידה ליתן רשות לערער על פסק דין של שופט בית המשפט המחוזי שדן בערעור על החלטת רשם בית המשפט המחוזי היא זו החלה אשר לבקשת רשות לערער ב"גלגול שלישי" – רשות כאמור תנתן מקום שבו מעלה הבקשה שאלה עקרונית החורגת מעניינם הצר של הצדדים לסכסוך (רע"א 9618/16 אפללו נ' גאידמק, פסקה 5 (3.1.2017); רע"א 3783/10 אקסלרוד נ' בנק איגוד לישראל בע"מ, פסקה 5 (28.9.2010)). בענייננו מצביעה בוקינג על שאלה עקרונית החורגת ממגבלות ההליך שלפנינו: "האם עצם העובדה שאדם בישראל יכול לצפות בפרסום אשר נעשה באתר אינטרנט בינלאומי, מובילה למסקנה שהפרסום בוצע בישראל, וכפועל יוצא – שאתר האינטרנט הבינלאומי כפוף לסמכותם של בתי המשפט בישראל ולדין הישראלי בכל הנוגע לאותו פרסום" (ההדגשות במקור – ע' פ'). אין לכתחילה השאלה האמורה טרם זכתה למענה מקיף בפסיקת בית משפט זה. עם זאת, במקרה שלפנינו, איני רואה צורך להכריע בסוגיה. כך שכן, רשמת בית המשפט המחוזי קבעה כי למשיב 1 קמה עילת המצאה גם מכוח תקנה 500(10) לתקנות, וקביעה זו אומצה גם על ידי שופטת בית המשפט המחוזי. טענות בוקינג אשר לתחולת תקנה זו הופנו לקביעות היישומיות של הרשמת בעניין צירוף בעלי דין שונים בתובענה אחת; ואף לא נטען כי קביעות הערכאות הקודמות בהקשר זה מעוררות שאלה החורגת מעניינם של הצדדים למחלוקת שלפניי. משכך, לא מצאתי כי על פי אמות המידה הנהוגות בידנו הונחה עילה למתן רשות לערער בהקשר זה ב"גלגול שלישי".

הבקשה נדחית אפוא, ומשכך נדחית גם הבקשה לצירוף ראיות ולהשלמת טיעון. משלא התבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ג בחשון התשע"ח (2.11.2017).

ש ו פ ט